

Avtor razstave dr. **Jože Dežman** je spomnil tudi na cenzuro, ki jo je proti razstavi uvedlo ministrstvo za kulturo.

📷 Gašper Blažič | 🗣️ Evropski parlament/pisarna Romane Tomc

Razstava o morišču sedaj tudi v evropskem parlamentu

»Slovenske žrtve komunizma že vstopajo v mednarodni prostor,« je na odprtju razstave o morišču pod Macesnovo gorico dejal njen avtor dr. Jože Dežman.

Razstavo, ki so jo pred kratkim odprli v Zavodu sv. Stanislava, je sedaj tudi v prostorih evropskega parlamenta.

Odprtje razstave, ki v podnaslovu nosi ime »Slovenski Katin«, je pospremila mednarodna udeležba, saj sta bila med gosti predsednica evropskega parlamenta Roberta Metsola in predsednik Evropske ljudske stranke Manfred Weber, ki se jima je za udeležbo zahvalila evropska poslanka Romana Tomc, pobudnica razstave. Številni evropski poslanci, ki so si ogledali razstavo, so bili po besedah očividcev pretreseni, saj mnogi niso imeli predstave, kaj se je dogajalo v Sloveniji v času druge svetovne vojne in po njej.

Nadaljevanje peticije za pravico do groba

Kot je dejala Romana Tomc, je žalostno to, da moramo v Bruslju iskati pravico za spoštljiv spomin na žrtve bratomora med Slovenci. »Razstava je nadaljevanje uspešne peticije, ki smo jo v evropskem parlamentu obravnavali natanko pred dvema mesecema. Na pozive odbora vlada Roberta Goloba še vedno ni od-

govorila. Tako peticija kot razstava sta odziv na zavrženo dejanje ukinitve dneva spomina na žrtve komunističnih zločinov. Dejanje je bilo kot nož v srce vseh, ki iščejo pravico in resnico. Prav je, da evropska javnost izve o tej temni plati naše zgodovine in pripomore k temu, da bi svojci žrtev dobili svoje grobove. Da bi dobili pravico, ki je bila prepoznana že v času Antigone. Da bi jih lahko dostojno in spoštljivo pokopali. Želim si, da bi lahko nadaljevala to zgodbo tudi z znamenjem vsem tem žrtvam v evropskem parlamentu,« je zapisala Tomčeva na omrežju X.

Mitomanija in tabuji titoizma

Na odprtju razstave v Bruslju je dr. Jože Dežman spomnil, da je omenjeno razstavo Ministrstvo RS za kulturo črtalo iz programa Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije »kot vsebinsko in strokovno neprimerno«. »Titofilni konservativci so ljudje v slovenskih strokah, politiki in medijih, ki skušajo preprečiti razpad tabujev, laži in mitomanije ti-

Tabuirani mrtvi so pomagali rušiti totalitarni režim.

toizma,« je dejal. Omenil je tudi, kaj je glavni namen razstave, saj slednja predstavlja, »kako v Republiki Sloveniji raziskujemo največji tabu titoizma, najbolj varovano skrivnost Socialistične federativne republike Jugoslavije: množična morišča vojnih ujetnikov in civilistov, ki so jih komunistične oblasti umorile po koncu druge svetovne vojne, predvsem v maju in juniju 1945. Umorjenih je bilo več kot 250.000 vojnih ujetnikov in civilistov, od tega okoli 200.000 prebivalcev Jugoslavije ali več kot 1,2 odstotka prebivalstva. To so bili najhujši vojni zločini po drugi svetovni vojni v Evropi. Bratomorni zločini med Hrvati, Slovenci in Srbi so bili najhujši v zgodovini teh narodov.«

Velika rana slovenskega naroda

Po besedah dr. Dežmana so razstavi dali podnaslov: Jama pod Macesno gorico – Slovenski Katin. »Slovenija je imela med drugo svetovno vojno okoli 1.500.000 prebivalcev, Poljska 35.000.000. Če je bilo 3450 umorjenih slovenskih vojnih ujetnikov v Jami pod Macesno gorico, bi jih bilo na Poljskem glede na število prebivalstva umorjenih okoli 80.000. Sovjetske oblasti so, potem ko je Mihail Gorbačov priznal sovjetsko odgovornost za zločin, dale na razpolago arhive. Slovenske komunistične oblasti so pred izgubo oblasti uničile več kot 90 odstotkov arhivov tajne politične policije. Prikrita morišča so skušali čim bolj zakriti. Jamo pod Macesno gorico so kakih deset let po vojni razstrelili tako, da je bilo treba med raziskavo odstraniti okoli tri tisoč kubičnih metrov razstreljene kamnine. V slovenski državljanski vojni je bilo okoli 30.000 smrtnih žrtev ali dva odstotka prebivalstva, toliko torej kot v

Zbrane je na odprtju nagovorila evropska poslanka **Romana Tomc**.

ameriški in španski. Od tega jih komunisti povzročijo več kot 80 odstotkov. Več kot 15.000 ali en odstotek prebivalstva Slovenije pa po koncu druge svetovne vojne. Od okoli 100.000 smrtnih žrtev okupacije, upora, revolucije, protirevolucije, državljanske vojne jih je bilo v titoizmu tabuiranih več kot 40.000,« je dejal in dodal, da tabuji, miti in laži titoizma niso zdržali.

Resnice ni mogoče skriti

V koncu govora je dr. Dežman spomnil, da umorjeni vstopajo tudi v mednarodni prostor. »Slovenske žrtve komunizma že vstopajo v mednarodni prostor. Čevelj ene od umorjenih žensk iz rova sv. Barbare je razstavljen med primeri najhujših grozodejstev v Hiši evropske zgodovine v Bruslju. V kapeli Odrješnikove matere Janeza Pavla II. v Vatikanu so vzdani trije kamni z groba treh umorjenih deklet iz Črnega Vrha. Usodo umorjenih zakoncev Rada in Ksenije Hribar je Drago Jančar opisal v romanu To noč sem jo videl, ki je preveden v dvajset jezikov.«

Celoten govor dr. Jožeta Dežmana smo objavili na spletni strani www.demokracija.si. [D]